



Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hatodik tanács)

2023. november 16.*

„Előzetes döntéshozatal – Gazdaság- és monetáris politika – A hitelintézetekre alkalmazandó prudenciális követelmények – 575/2013/EU rendelet – A 4. cikk (1) bekezdésének 1. és 42. pontja – Fogalommeghatározások – A »hitelintézet« és az »engedély« fogalma – Engedély nélküli hitelezés”

A C-427/22. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária) a Bírósághoz 2022. június 28-án érkezett, 2022. június 21-i határozatával terjesztett elő a

BG

ellen

a **Varhovna kasatsionna prokuratura**

részvételével folytatott büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: T. von Danwitz tanácselnök, P. G. Xuereb és A. Kumin (előadó) bírák,

főtanácsnok: A. Rantos,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Európai Bizottság képviselőiben A. Nijenhuis, D. Triantafyllou és I. Zaloguin, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: bolgár.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 176., 1. o.; helyesbítések: HL 2013. L 208., 68. o.; HL 2013. L 321., 6. o.; HL 2017. L 20., 2. o.) 4. cikke (1) bekezdése 1. és 42. pontjának értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a BG ellen indított büntetőeljárás keretében terjesztették elő, akit bűnösnek mondtak ki abban, hogy két természetes személynek anélkül nyújtott kamatra kölcsönt, hogy rendelkezett volna az ehhez szükséges engedéllyel.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az 575/2013 rendelet

- 3 Az 575/2013 rendelet (5) preambulumbekkezdése értelmében:

„E rendeletnek [a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 26-i 2013/36/EU európai parlamenti és tanácsi] irányelvnek [(HL 2013. L 176., 338. o.; helyesbítések: HL 2013. L 208., 73. o.; HL 2017. L 20., 1. o.)] együtt kell azt a jogi keretet alkotnia, amely a tevékenységekhez való hozzáférést és a felügyeleti keretet szabályozza, továbbá a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra (a továbbiakban: az intézmények) vonatkozó prudenciális szabályokat tartalmazza. Ezért ezt a rendeletet az említett irányelvvel együtt kell értelmezni.”

- 4 E rendelet „Hatály” című 1. cikkének első bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ez a rendelet egységes szabályokat állapít meg a 2013/36/EU irányelv alapján felügyelt intézmények, pénzügyi holding társaságok és vegyes pénzügyi holding társaságok által teljesítendő általános prudenciális követelményekre vonatkozóan, a következő elemekkel kapcsolatosan:

- a) a hitelkockázat, piaci kockázat, működési kockázat és elszámolási kockázat teljes mértékben számszerűsíthető, egységes és standardizált elemeihez kapcsolódó tőkekövetelmények;
- b) nagykockázat-vállalást korlátozó követelmények;
- c) miután a 460. cikkben említett felhatalmazáson alapuló jogi aktus hatályba lépett, a likviditási kockázat teljes mértékben számszerűsíthető, egységes és a standard elemeihez kapcsolódó likviditási követelmények;
- d) az a), b) és c) ponthoz és a tőkeáttételhez kapcsolódó adatszolgáltatási követelmények;
- e) nyilvánosságra hozatali követelmények.”

5 Az említett rendelet „Fogalommeghatározások” című 4. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„E rendelet alkalmazásában:

1. »hitelintézet«: olyan vállalkozás, amely a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket vesz át, valamint saját számlára hiteleket nyújt;

[...]

3. »intézmény«: hitelintézet vagy befektetési vállalkozás;

[...]

26. »pénzügyi vállalkozás«: olyan, intézménytől eltérő vállalkozás, amelynek fő tevékenysége tulajdoni részesedések megszerzése vagy a 2013/36/EU irányelv I. mellékletének 2–12. és 15. pontjában felsorolt tevékenységek közül egy vagy több folytatása, [...]

[...]

42. »engedély«: olyan, a hatóságok által bármilyen formában kibocsátott okirat, amely jogot biztosít a tevékenység folytatására;

[...]”

6 A 2019. november 27-i (EU) 2019/2033 európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL 2019. L 314., 1. o.) módosított 575/2013 rendelet (a továbbiakban: 575/2013 rendelet) 4. cikke (1) bekezdésének 1. pontja kimondja:

„E rendelet alkalmazásában:

1. »hitelintézet«: olyan vállalkozás, amelynek tevékenysége az alábbiak bármelyikéből áll:

a) a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket fogad el, valamint saját számlára hiteleket nyújt;

b) [a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról szóló, 2014. május 15-i] 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv [(HL 2014. L 173., 349. o.; helyesbítések: HL 2015. L 212., 68. o.; HL 2016. L 173., 35. o.)] I. melléklete A. szakaszának 3. és 6. pontjában említett bármely tevékenységet végzi, amennyiben bármelyik alábbi feltétel teljesül, és a vállalkozás nem árutőzsdei kereskedő, kibocsátásiegység-kereskedő, kollektív befektetési vállalkozás vagy biztosító:

i) a vállalkozás összevont alapon számított eszközeinek összértéke legalább 30 milliárd EUR;

ii) a vállalkozás eszközeinek összértéke kevesebb mint 30 milliárd EUR, és a vállalkozás olyan csoport tagja, amely esetében a csoporthoz tartozó valamennyi vállalkozás egyedi szinten 30 milliárd EUR-nál kisebb összértékű eszközökkel rendelkezik és a 2014/65/EU irányelv I. melléklete A. szakaszának 3. és 6. pontjában említett valamely tevékenységet végzi, az említett vállalkozások konszolidált eszközeinek összértéke pedig legalább 30 milliárd EUR; vagy

iii) a vállalkozás eszközeinek összértéke kevesebb mint 30 milliárd EUR, és a vállalkozás olyan csoport tagja, amelynek esetében a csoporthoz tartozó, a 2014/65/EU irányelv I. melléklete A. szakaszának 3. és 6. pontjában említett bármely tevékenységet végző valamennyi vállalkozás összevont alapon számított eszközeinek összértéke legalább 30 milliárd EUR, amennyiben az összevont felügyeletet ellátó hatóság a felügyeleti kollégiummal egyetértésben, a szabályok esetleges kijátszásának elkerülése és az [Európai] Unió pénzügyi stabilitására jelentett esetleges kockázatok csökkentése érdekében ilyen értelmű döntést hoz;

a b) pont ii. és iii. alpontjának alkalmazásában, amennyiben a vállalkozás egy harmadik országbeli csoport tagja, a harmadik országbeli csoport Unióban engedélyezett minden egyes fióktelepének összes eszközét be kell számítani a csoporthoz tartozó valamennyi vállalkozás eszközeinek összértékébe;”.

7 A 2019/2033 rendelet 62. cikkének 1. pontja értelmében az 575/2013 rendelet címe helyébe a következő szöveg lépett:

„Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete (2013. június 26.) a hitelintézetekre vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról”

A 2013/36 irányelv

8 A 2013/36 irányelv (2) és (42) preambulumbekzdése értelmében:

„(2) Ennek az irányelvnek célszerű tartalmaznia többek között az üzleti tevékenység engedélyezését, a befolyásoló részesedések szerzését, a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadságának gyakorlását, a székhely szerinti és fogadó tagállamok felügyeleti hatóságainak hatásköreit e tekintetben szabályozó rendelkezéseket, valamint a hitelintézetek és befektetési vállalkozások induló tőkéjét és felügyeleti felülvizsgálatát szabályozó rendelkezéseket. [...] ezt az irányelvet az [575/2013] rendelettel együtt kell értelmezni és az említett rendelettel együtt alkotja a banki tevékenységeket, a felügyeleti keretet és a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális szabályokat szabályozó jogi keretet.

[...]

(42) Ez az irányelv nem sértheti a tagállamok büntetőjogi szankciókkal kapcsolatos jogának rendelkezéseit.”

9 Ezen irányelv 1. cikkének a szövege a következő:

„Ez az irányelv az alábbiakra vonatkozó szabályokat állapítja meg:

a) a hitelintézetek és befektetési vállalkozások (a továbbiakban együttesen: az intézmények) tevékenységéhez való hozzáférés;

[...]”

- 10 Az említett irányelv „Fogalom-meghatározások” című 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalom-meghatározások alkalmazandók

1. »hitelintézet«: az [575/2013] rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. pontjában meghatározott hitelintézet;

[...]

22. »pénzügyi vállalkozás«: az [575/2013] rendelet 4. cikke (1) bekezdése 26. pontjában meghatározott pénzügyi vállalkozás;

[...]

- 38) »engedély«: az [575/2013gU rendelet 4. cikke (1) bekezdése 42. pontjában meghatározott engedély;

[...]”

- 11 A 2013/36 irányelv III. címének „A hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférés általános követelményei” című 1. fejezete többek között ezen irányelv 8. és 9. cikkét tartalmazza.

- 12 Ezen irányelv „Engedély” című 8. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„A tagállamok megkövetelik, hogy a hitelintézetek a tevékenységük megkezdése előtt engedélyeztessék a tevékenység végzését. [...]”

- 13 Az említett irányelvnek „A betétek vagy egyéb visszafizetendő pénzeszközök nyilvánosságtól történő gyűjtésére irányuló üzletszerű tevékenység tilalma személyek és nem hitelintézeti vállalkozások számára” című 9. cikke (1) bekezdésen a következőket mondja ki:

„tagállamok megtiltják a személyek és a hitelintézetnek nem minősülő vállalkozások számára, hogy betétek vagy más visszafizetendő pénzeszközök nyilvánosságtól történő gyűjtésére irányuló, üzletszerű tevékenységet folytassanak.”

- 14 A 2013/36 irányelvnek „A letelepedés szabadságára és a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezések” címet viselő V. címe „Általános elvek” című 1. fejezete többek között ezen irányelv 34. cikkét foglalja magában.

- 15 E 34. cikk, amely a „Pénzügyi vállalkozások” címet viseli, (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„A tagállamok gondoskodnak arról, hogy területükön az I. mellékletben felsorolt tevékenységeket a 35. cikk, a 36. cikk (1), (2) és (3) bekezdése, a 39. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint a 40–46. cikk értelmében fióktelep létesítésével vagy szolgáltatásnyújtás útján folytathassa bármely, egy másik tagállamból származó pénzügyi vállalkozás – akár hitelintézet leányvállalata, akár két vagy több hitelintézet közös tulajdonában lévő leányvállalat – amelynek alapító okirata és alapszabálya lehetővé teszi az említett tevékenységek folytatását, és amely megfelel a következő feltételek mindegyikének:

[...]”

- 16 A 2013/36 irányelvnek „A kölcsönös elismerés [hatálya] alá tartozó tevékenységek jegyzéke” című I. melléklete 1. és 2. pontja szövege a következő:

„1. Betétek és más visszafizetendő pénzeszközök gyűjtése.

2. Hitelezés, beleértve többek között: a fogyasztási hitelt, a lakóingatlanokhoz kapcsolódó hitelmegállapodásokat, a faktoringot visszakereseti joggal vagy anélkül, a kereskedelmi tranzakciók finanszírozását (beleértve a forfetírozást).”

A 2014/65 irányelv

- 17 A 2014/65 irányelv I. melléklete a „Szolgáltatások, tevékenységek és pénzügyi eszközök jegyzéke” címet viseli. Ezen I. melléklet „Befektetési szolgáltatások és tevékenységek” című A. szakaszának 3. és 6. pontja kimondja:

„(3) Sajátszámlás kereskedés.

[...]

(6) Pénzügyi eszközök jegyzési garanciavállalása és/vagy pénzügyi eszközök elhelyezése az eszköz vételére irányuló kötelezettségvállalással.”

A bolgár jog

A büntető törvénykönyv

- 18 A Nakazatelen kodeks (büntető törvénykönyv) 252. cikkének (1) bekezdése ekképp rendelkezik:

„Aki megfelelő engedély nélkül üzletszerűen banki, biztosítási vagy más pénzügyi tevékenységet folytat, pénzforgalmi szolgáltatást nyújt vagy olyan elektronikus pénzt bocsát ki, amelyhez ilyen engedély szükséges, háromtól öt évig terjedő szabadságvesztéssel és az elkövető vagyona feléig terjedő vagyoneklobzással büntetendő.”

A hitelintézetekről szóló törvény

- 19 A Zakon za kreditnite institutsii (a hitelintézetekről szóló törvény; A DV 2006. július 21-i 59. száma) alapügyre alkalmazandó változata (a továbbiakban: hitelintézetekről szóló törvény) 2. cikkének (1) bekezdése a következőképpen határozza meg a „bank (hitelintézet) fogalmát:

„Az a jogi személy, amely a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket vesz át, és saját számlájára és kockázatára hitelt vagy más finanszírozást nyújt.”

- 20 E törvény 3. cikke (1) bekezdésének 3. pontja úgy határozza meg a „pénzügyi intézmény” fogalmát, hogy az intézménytől és ipari holdingtársaságtól eltérő olyan személy, akinek fő tevékenysége többek között olyan pénzeszközökkel történő hitelnyújtás, amelyek nem a nyilvánosságtól származó betétekből vagy más visszafizetendő pénzeszközökből származnak.

- 21 Az említett törvény 3a. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:
- „A 2. Cikk (2) bekezdésének 6., 7. és 12. pontjában, valamint a 3. cikk (1) bekezdésének 2. és 3. pontjában említett tevékenységek üzletszerűen történő gyakorlásához az érintett személynek szerepelnie kell a [Balgarska narodna banka (bolgár nemzeti bank) (BNB)] köznyilvántartásába, ha e tevékenységek közül egy vagy több számára elsődleges. Az elsődleges tevékenység meghatározásának kritériumait a BNB rendelete határozza meg.”
- 22 Ugyanezen törvény 13. cikkének (1) bekezdése értelmében hitelintézeti tevékenység gyakorlásához a BNB által kiadott engedély szükséges.
- 23 A hitelintézetekről szóló törvény kiegészítő rendelkezései a (4) bekezdésében előírják, hogy e törvény többek között átülteti a 2013/36 irányelv rendelkezéseit.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 24 A 2016 áprilisa és 2017 szeptembere közötti időszakban BG, aki ezen időszak alatt önkormányzati képviselői feladatokat látott el, két természetes személynek készpénzben kamatos kölcsönöket nyújtott.
- 25 Egy 2020. október 1-jei ítélet BG-t bűnösnek mondta ki abban, hogy anélkül végzett üzletszerűen banki ügyleteket, hogy rendelkezett volna a hitelintézetekről szóló törvény által e célból megkövetelt engedéllyel. Ezért – többek között – a büntető törvénykönyv NK 252. cikkének (1) bekezdése alapján három év szabadságvesztésre ítélték, amelynek végrehajtását négy év próbaidőre felfüggesztették, valamint bizonyos vagyontárgyai tekintetében vagyoneklobzást rendeltek el.
- 26 Ezt az ítéletet a 2021. április 15-én másodfokon hozott ítélet helybenhagyta. Ezt követően BG felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtott be a jelen ügyben kérdést előterjesztő bírósághoz, a Varhoven kasatsionen sadhoz (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária).
- 27 E bíróság előadja, hogy a Nakazatelno-protsesualen kodeks (büntetőeljárásról szóló törvénykönyv) értelmében többek között – jogosult felmenteni a terheltet, ha a tényállás arra enged következtetni, hogy nem követte el a terhére rótt cselekményt, vagy ha e cselekmény nem minősül bűncselekménynek, illetve megváltoztathatja a fellebbviteli bíróság ítéletét, és a terhelt cselekményét más olyan bűncselekménynek minősítheti, amely esetében azon bűncselekménnyel azonos, annál súlyosabb vagy enyhébb büntetéssel sújtható, amelynek elkövetésében elmarasztalták.
- 28 Annak megítélése érdekében, hogy éljen-e ezen jogkörök bármelyikével, az említett bíróságnak előzetesen tisztáznia kell az 575/2013 rendeletnek a 2013/36 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésével és I. melléklete 1. és 2. pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikke (1) bekezdése 1. és 42. pontjában szereplő fogalom meghatározások terjedelmét. Az uniós jog e rendelkezéseinek értelmezése ugyanis releváns a büntető törvénykönyv 252. cikkének (1) bekezdése szerinti bűncselekmény különböző tényállási elemeinek, különösen az abban szereplő „banki ügylet” fogalma tényleges jelentésének meghatározása szempontjából.
- 29 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság először is kifejti, hogy a bolgár bíróságok gyakorlata és a jogelmélet szerint ezen elemek jelentését a nemzeti jogban nem a büntetőjog alá tartozó törvények, elsősorban a hitelintézetekről szóló törvény tisztázzák, amelyek a bankok

tevékenységét szabályozzák, és olyan fogalmakat határoznak meg, mint a „bank”, a „banki ügylet”, a „banktevékenység” és a „bankhitel”. Egyébiránt az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy e törvény többek között átülteti a 2013/36 irányelv rendelkezéseit.

- 30 Ami a „banki tevékenység” fogalmának jelentését illeti, az említett törvény kimondja, hogy e tevékenység abból áll, hogy egy hitelintézet a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket vesz át, és saját számlájára és kockázatára hitelt vagy más finanszírozást nyújt. Következésképpen e bíróság szerint e fogalom meghatározása megfelel az 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 1. pontjában szereplő fogalommeghatározásnak.
- 31 Másodsorban az említett bíróság előadja, hogy a büntető törvénykönyv 252. cikkének a hitelintézetekről szóló törvény 13. cikke (1) bekezdésével együtt olvasott (1) bekezdése értelmében minden banki tevékenység végzése, és különösen a bankhitelek nyújtása a BNB által jóváhagyás formájában kiadott engedély nélkül bűncselekménynek minősül.
- 32 Harmadsorban ugyanezen bíróság kifejti, hogy több újabb határozatában pontosításra került a büntető törvénykönyv 252. §-ának (1) bekezdése értelmében vett „banki ügylet” fogalma. Ennek megfelelően e határozatokban megállapításra került, hogy az a tény, hogy üzletszerűen nyújtanak kamatos kölcsönt olyan pénzeszközökre, amelyek nem a nyilvánosságtól kapott betétekből származnak, nem határozható meg ilyen ügyletként. Az említett határozatok alapjául szolgáló ügyekben a vádlottakat felmentették azzal az indokkal, hogy e rendelkezés kizárólag azon banki tevékenységekre alkalmazható, amelyek tekintetében jóváhagyási és engedélyezési rendszert írtak elő.
- 33 Negyedsorban, a kérdést előterjesztő bíróság előadja, hogy a nem a nyilvánosságtól származó betétek vagy más visszafizetendő pénzeszközök gyűjtésére irányuló tevékenységből eredő pénzeszközökkel történő hitelnnyújtás olyan pénzügyi műveletnek minősül, amelyre vonatkozóan a hitelintézetekről szóló törvény 3a. cikkének (1) bekezdése nyilvántartásba vételi és nem pedig engedélyezési rendszert ír elő. E tevékenység ilyen nyilvántartásba vétel hiányában történő üzletszerű gyakorlása nem minősül bűncselekménynek.
- 34 Mindazonáltal e bíróság kétségeit fejezi ki a „hitelintézetnek” az 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. pontjában szereplő fogalma meghatározásának pontos értelmét illetően. Így a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a „valamint” kötőszó használata, amely a betétek vagy más visszafizetendő pénzeszközök nyilvánosságtól való elfogadását a hitelek nyújtásával kapcsolatos tevékenységhez kapcsolja, azt jelenti-e, hogy az ilyen intézmény csak a nyilvánosságtól kapott pénzeszközökkel nyújt kölcsönöket, és nem nyújthat kölcsönöket más forrásokból, például beszedett díjakból vagy kamatokból származó pénzeszközökből. E kétségek a 2013/36 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésében a hitelintézetektől eltérő személyek vagy vállalkozások számára előírt azon kifejezett tilalomból is erednek, hogy a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket fogadjanak el, valamint abból a körülményből, hogy ezen irányelv I. mellékletének 1. és 2. pontja külön említi a két érintett tevékenységet.
- 35 Ezenfelül, az említett bíróság úgy véli, hogy felvilágosításokra van szüksége „engedélynek” az 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdése 42. pontjában szereplő fogalommeghatározása értelmezését illetően. E kifejezés azt a dokumentumot jelöli, amely jogot biztosít az e rendeletben és a 2013/36 irányelvben előírt tevékenység gyakorlásához. Pontosabban, ugyanezen bíróság arra keresi a választ, hogy e meghatározás, mivel egy „olyan, a hatóságok által bármilyen formában kibocsátott okirat[ra]” utal, „amely jogot biztosít a tevékenység folytatására”, magában foglalja-e

mind a nemzeti jog keretében előírt, az engedélyezési rendszer keretében kiadott engedélyeket, mind pedig a nyilvántartásba vétel által kiadott engedélyeket, amely engedélyezési rendszert a nemzeti jog ír elő a pénzügyi intézmények tekintetében.

36 E körülmények között a Varhoven kasatsionen sad (legfelsőbb semmítőszék, Bulgária) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a hitelintézetnek az [575/2013 rendelet] 4. cikke (1) bekezdésének 1. pontjában foglalt fogalmát, hogy a hitelnyújtás kizárólag olyan pénzeszközökkel történhet, amelyeket a nyilvánosságtól betétként vagy más visszafizetendő pénzeszközként fogadtak el, vagy a hitelintézet más forrásból származó pénzeszközökből is nyújthat hitelt?

2) Hogyan kell értelmezni az [575/2013 rendelet] 4. cikke (1) bekezdésének 42. pontja szerinti „olyan, a hatóságok által bármilyen formában kibocsátott okirat [tartalmát], amely jogot biztosít a tevékenység folytatására”, és magában foglalja-e ez az okirat mind a jóváhagyó engedélyezési rendszert, mind a hitelügyletekre vonatkozó jóváhagyó nyilvántartási rendszert?”

A Bíróság előtti eljárás

37 A kérdést előterjesztő bíróság azt kérte, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság eljárási szabályzatának 107. cikkében előírt sürgősségi eljárás keretében bírálják el. Kérelmének alátámasztása érdekében e bíróság rámutat arra, hogy az előtte folyamatban lévő ügy sürgős jellegű, mivel a BG terhére rótt tényállás 2016-ban valósult meg, és az alapeljárás elhúzódása sértheti a tisztességes eljáráshoz való jogot.

38 2022. július 14-én a Bíróság első tanácsa az előadó bíró javaslatára és a főtanácsnok meghallgatását követően úgy határozott, hogy e kérelemnek nem lehet helyt adni, mivel az e 107. cikkben előírt, sürgősségre vonatkozó feltétel nem teljesült.

A Bíróság hatásköréről

39 Elöljáróban meg kell jegyezni, hogy az alapügy tényállása nem az 575/2013 rendelet hatálya alá tartozik, amelynek értelmezésére az előzetes döntéshozatal iránti kérelem irányul.

40 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az uniós jogi rendelkezésekre vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelmekről való döntéshozatalra olyan helyzetekben, amelyekben – még ha az alapeljárásbeli tényállás nem is tartozik közvetlenül az uniós jog hatálya alá – e jog rendelkezéseit a nemzeti jog a tartalmukra való hivatkozással alkalmazandóvá teszi (2018. november 7-i C és A ítélet, C-257/17, EU:C:2018:876, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

41 Ilyen helyzetekben ugyanis fennáll bizonyos, ahhoz fűződő uniós érdek, hogy a jövőbeli eltérő értelmezések elkerülése érdekében az uniós jogból átvett rendelkezéseket egységesen értelmezzék (2018. november 7-i C és A ítélet, C-257/17, EU:C:2018:876, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 42 Ily módon igazolt az, hogy a Bíróság uniós jogi rendelkezéseket értelmezzon olyan helyzetekben, amelyek nem tartoznak e rendelkezések hatálya alá, amennyiben – az ilyen helyzetek és az említett rendelkezések hatálya alá tartozó helyzetek azonos módon történő kezelésének biztosítása érdekében – e rendelkezéseket a nemzeti jog közvetlenül és feltétel nélkül alkalmazandóvá tette az ilyen helyzetekre (2018. november 7-i C és A ítélet, C-257/17, EU:C:2018:876, 33. pont, 2020. szeptember 10-i Tax-Fin-Lex ítélet, C-367/19, EU:C:2020:685, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 43 E tekintetben arra is emlékeztetni kell, hogy azon konkrét elemeknek, amelyek lehetővé teszik annak megállapítását, hogy az uniós jog rendelkezéseit a nemzeti jog közvetlenül és feltétel nélkül alkalmazandóvá tette a belső helyzetek és az uniós jog által szabályozott helyzetek azonos módon történő kezelésének biztosítása érdekében, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból ki kell tűnniük (lásd ebben az értelemben: 2023. április 27-i Banca A [Az egyesülési irányelv alkalmazása belső helyzetben] ítélet], C-827/21, EU:C:2023:355, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 44 A jelen ügyben az EUMSZ 267. cikkel létrehozott igazságügyi együttműködési rendszer keretében a nemzeti jog értelmezésére kizárólagos hatáskörrel rendelkező kérdést előterjesztő bíróság (2018. november 7-i C és A ítélet, C-257/17, EU:C:2018:876, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), kifejtette azokat az okokat, amelyek miatt kérdés merült fel benne az 575/2013 rendelet értelmezésére vonatkozóan, illetve az e rendelet és az alapeljárásban szóban forgó nemzeti rendelkezések között fennálló kapcsolatot is. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő konkrét információkból tehát kitűnik, hogy e bíróságnak az említett rendeletben szereplő fogalom meghatározásokra kell támaszkodnia annak érdekében, hogy ezen eljárás keretében érdemben határozzon.
- 45 E körülményekre figyelemmel meg kell állapítani, hogy a bolgár jog előírta fogalom meghatározásoknak az alapeljárásokban szóban forgóhoz hasonló helyzetekre történő közvetlen és feltétlen alkalmazását, valamint hogy ily módon az Uniónak bizonyos érdeke fűződik ahhoz, hogy a Bíróság határozatot hozzon az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 46 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy az 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 1. pontját, amelyre az első kérdés vonatkozik, és amely a „hitelintézet” fogalmának meghatározását tartalmazza, a 2019/2033 rendelet módosította.
- 47 E módosítást megelőzően e fogalom úgy került meghatározásra, hogy az egy „olyan vállalkozás[ra]” vonatkozik, „amely a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket vesz át, valamint saját számlára hiteleket nyújt”.
- 48 Az említett módosítást követően „hitelintézetnek” minősül az olyan vállalkozás, amelynek tevékenysége a módosított 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. pontjának a) és b) alpontjában említett egy vagy több tevékenység bármelyikéből áll.

- 49 Ez utóbbi tevékenységek e 4. cikk (1) bekezdése 1. pontja a) alpontjának értelmében „a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközök elfogadása], valamint saját számlára hiteleket nyújt[ása], illetve az említett 4. cikk (1) bekezdése 1. pontja b) alpontjának értelmében „a [2014/65 irányelv] I. melléklete A. szakaszának 3. és 6. pontjában említett bármely tevékenység [végzése]”, bizonyos feltételek teljesülése mellett.
- 50 A jelen ügyben hangsúlyozni kell, hogy egyfelől a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott magyarázatok szerint az 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 1. pontja értelmében vett „hitelintézet” fogalmának meghatározása releváns azon büntetőjogi rendelkezés értelmezése szempontjából, amelynek alapján BG-t elítélték.
- 51 Másfelől, ez a marasztalás a 2016 áprilisa és 2017 szeptembere között, vagyis az e rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. pontjának a 2019/2033 rendelet általi módosítása hatálybalépését megelőzően bekövetkezett cselekményekre vonatkozik.
- 52 Márpedig nem zárható ki, hogy e módosítás hatással van a kedvezőbb büntetőtörvény visszaható hatályú alkalmazásának elvére (*lex mitior*). Bár a Bíróság rendelkezésére álló iratokból nem tűnik ki, hogy ezen elv miképpen rögzült a bolgár jogban, az ugyanakkor mindenképpen garantálja az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény 7. cikke (1) bekezdése [lásd ebben az értelemben: EJEB, 2009. szeptember 17., Scoppola kontra Olaszország ítélet (2. sz.), CE:ECHR:2009:0917JUD001024903, 109. §], amelynek Bulgária részese.
- 53 E körülményekre figyelemmel az első kérdés megválaszolása érdekében figyelembe kell venni az 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. pontjának a 2019/2033 rendelet általi módosítását.
- 54 Végül is, és a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatok fenntartása mellett úgy tűnik, hogy BG nem végezte a módosított 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. pontjának b) alpontjában említett tevékenységek egyikét sem.
- 55 Következésképpen meg kell állapítani, hogy első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a módosított 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. pontjának a) alpontját úgy kell-e értelmezni, hogy egy vállalkozás csak akkor tartozik az e 4. cikk (1) bekezdésének 1. pontja értelmében vett „hitelintézet” fogalmába, ha tevékenysége abból áll, hogy a nyilvánosságtól elfogadott betétekből vagy más visszafizetendő pénzeszközökből származó pénzeszközökkel hiteleket nyújt, más forrásokból származó pénzeszközök kizárása mellett.
- 56 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés helyes értelmezéséhez nemcsak annak szövegét, hanem azt a kontextust is figyelembe kell venni, amelybe illeszkedik, valamint azon jogi aktus céljait is, amelynek az a részét képezi. Az uniós jogi rendelkezés keletkezése szintén felfedhet az értelmezése szempontjából releváns tényezőket (2023. március 16-i Towercast ítélet, C-449/21, EU:C:2023:207, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 57 A módosított 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. pontja a) alpontjának megszővegezését illetően meg kell állapítani, hogy az két elemet tartalmaz, nevezetesen egyrészt „a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket fogad el”, és másrészt „saját számlára hiteleket nyújt”. Ezenfelül e két elemet a „valamint” kötőszó kapcsolja össze.

- 58 Ebből azt a következtetést kell levonni, hogy az olyan vállalkozás, amely nem végez az e 4. cikk (1) bekezdése 1. pontjának b) alpontja szerinti tevékenységet, csak akkor tartozik az említett 4. cikk (1) bekezdésének 1. pontja értelmében vett „hitelintézet” fogalmába, ha tevékenysége együttesen áll abból, hogy a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket fogad el, és saját számlára hiteleket nyújt.
- 59 Ezenfelül, bár nem zárható ki, hogy a hiteleket a nyilvánosságtól elfogadott betétektől vagy más visszafizetendő pénzeszközöktől eltérő forrásokból nyújtják, főszabály szerint szükségszerűen áll fenn kapcsolat a betétek elfogadása és a hitelnyújtás között.
- 60 Mindezt megerősíti a módosított 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. pontja a) alpontjának célkitűzése is, amely a „hitelintézet” fogalmának funkcionális meghatározására irányul.
- 61 E rendelkezés ugyanis a hitelintézetek tevékenységének megkezdésére és folytatására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1977. december 12-i 77/780/EGK első tanácsi irányelv (HL 1977. L 322., 30. o.) 1. cikkének első franciabekezdéséből ered.
- 62 Márpedig ez utóbbi rendelkezés keletkezésének történetéből kitűnik, hogy a „hitelintézet” fogalmának meghatározása azon a funkción alapul, amelyet többek között a bankok a nemzetgazdaságok pénzforgásában látnak el, alapvető feladatuk a megtakarítás és a befektetés közötti kapcsolat létrehozása, azaz pénzeszközök összegyűjtése és kölcsönbe adása (a hitelintézetek tevékenységének megkezdésére és folytatására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló tanácsi irányelvre irányuló javaslat [COM 74]2010 final, 6. o.)).
- 63 Ebből következik, hogy nem tartozik a módosított 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. pontjának a) alpontja értelmében vett „hitelintézet” fogalmába az a vállalkozás, amely nem fogad el a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket, és így csupán más forrásokból származó pénzeszközökből nyújt hiteleket.
- 64 E következtetést nem kérdőjelezi meg az a tény, hogy az 575/2013 rendeletnek a 2019/2033 rendelet általi módosítását követően e 4. cikk (1) bekezdésének 1. pontja immár olyan vállalkozásra utal, amelynek tevékenysége „az alábbiak bármelyikéből áll”.
- 65 Az uniós jogalkotó ugyanis e módosítás alkalmával tartózkodott attól, hogy elkülönítse az említett 4. cikk (1) bekezdése 1. pontjának a) alpontjában a betétek vagy más visszafizetendő pénzeszközök nyilvánosságtól való fogadására irányuló tevékenységet a hitelek nyújtásából álló tevékenységtől, ami megerősíti, hogy e két tevékenységet úgy kell értelmezni, hogy azok egységet alkotnak. Ezenfelül e rendelkezéstől eltérően ugyanezen 4. cikk (1) bekezdése 1. pontjának b) alpontja a 2014/65 irányelv I. melléklete A. szakaszának 3. és 6. pontjában említett tevékenységek „bármelyikére” utal.
- 66 Végezetül, ami a kérdést előterjesztő bíróságnak a 2013/36 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésére és ezen irányelv I. mellékletére vonatkozó kérdéseit illeti, meg kell állapítani egyrészt, hogy e 9. cikk (1) bekezdése anélkül tiltja meg kifejezetten a hitelintézetektől eltérő személyek vagy vállalkozások számára, hogy a nyilvánosságtól betéteket vagy más visszafizetendő pénzeszközöket fogadjanak el, hogy megemlítené a hitelnyújtási tevékenységet is, másrészt pedig, ezen I. melléklet 1. és 2. pontja egymástól elkülönítve említi a betétek gyűjtését és a hitelezést. Ez azonban nem befolyásolja a „hitelintézetnek” a 575/2013 rendelet értelmében vett fogalma értelmezését.

67 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a módosított 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. pontjának a) alpontját úgy kell értelmezni, hogy egy vállalkozás csak akkor tartozik az e 4. cikk (1) bekezdésének 1. pontja értelmében vett „hitelintézet” fogalmába, ha tevékenysége abból áll együttesen, hogy a nyilvánosságtól elfogadott betétekből vagy más visszafizetendő pénzeszközökből származó pénzeszközökkel nyújt hiteleket, amennyiben e betéteket vagy más, a nyilvánosságtól kapott pénzeszközöket hitel nyújtására szánják, anélkül hogy kizárható lenne, hogy hitelnyújtásra más forrásokból származó pénzeszközökből is sor kerül.

A második kérdéstről

68 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni az 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 42. pontja értelmében vett „engedély” fogalmát, hogy az magában foglalja a hitelezési tevékenységekre vonatkozó, nyilvántartásba vétel általi engedélyezés rendszerét.

69 Előzetesen meg kell vizsgálni azt az összefüggést, amelybe e kérdés illeszkedik.

70 Ily módon, egyrészt az alapeljárásban szóban forgó büntetőjogi rendelkezésnek, nevezetesen a büntető törvénykönyv 252. §-a (1) bekezdésének megfelelően bűncselekményt követ el – többek között – „[a]ki megfelelő engedély nélkül üzletszerűen banki, biztosítási vagy más pénzügyi tevékenységet folytat”. A kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott magyarázatok szerint ezt a rendelkezést csak azokra a tevékenységekre kell alkalmazni, amelyek tekintetében engedély formájában került előírásra engedélyezési rendszer.

71 Másrészt, e magyarázatok szerint az olyan hitelnyújtás, amely nem betéteknek vagy más visszafizetendő pénzeszközöknek a nyilvánosságtól való elfogadására irányuló tevékenységből eredő pénzeszközökkel történik, ha nem is banki ügylet, de legalábbis egy olyan pénzügyi ügylet, amelyre vonatkozóan a nemzeti jog nyilvántartásba vételi, nem pedig engedélyezési rendszert ír elő, ily módon az ilyen tevékenység nyilvántartásba vétel nélkül, üzletszerűen történő folytatása nem minősül bűncselekménynek.

72 Márpedig úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy az 575/2013 rendelet értelmében vett „engedély” fogalmának értelmezése releváns az „engedélynek” a büntető törvénykönyv 252. cikke (1) bekezdése értelmében vett fogalma értelmezése tekintetében, Márpedig úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy az 575/2013 rendelet értelmében vett „engedély” fogalmának értelmezése releváns a büntető törvénykönyv 252. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „engedély” fogalmának értelmezése szempontjából, mivel, amennyiben – egy tág értelmezés alapján – egy nyilvántartásba vételi rendszer szintén e fogalmak alá tartozik, a rendes hitelezési ügyletekhez hasonló pénzügyi ügyletek nyilvántartásba vétel nélküli végzését szintén úgy kell tekinteni, mint amely az e rendelkezésben előírt bűncselekmény körébe tartozik.

73 E tekintetben az Európai Bizottsághoz hasonlóan rá kell mutatni arra, hogy az „engedélynek” az 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdése 42. pontja értelmében vett fogalmát e rendelet összefüggésében kell értelmezni, amely magában foglalja a 2013/36 irányelvet is.

- 74 Ez az irányelv III. címének 1. fejezete keretében a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférés általános követelményeit szabályozza. Közelebbről, az említett irányelv 8. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamok megkövetelik, hogy a hitelintézetek a tevékenységük megkezdése előtt engedélyeztessék a tevékenység végzését.
- 75 Ezzel szemben, a 2013/36 irányelv azon pénzügyi vállalkozásokat illetően, amelyek közé az 575/2013 rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 26. pontjában szereplő meghatározásnak megfelelően a hitelintézetektől eltérő vállalkozások tartoznak, és amelyek elsődleges tevékenysége (kizárólag vagy többek között) a hitelezés, V. címének keretében a letelepedés szabadságára és a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó rendelkezések előírására szorítkozik.
- 76 Ebből következik, hogy az 575/2013 rendelet értelmében vett pénzügyi vállalkozásként történő engedélyezés feltételeit csak nemzeti szinten szabályozzák, így az ilyen engedélyek részletszabályait illetően az „engedély” e rendelet értelmében vett fogalmának terjedelme nem releváns az alapeljárás szempontjából.
- 77 E körülmények között a második kérdést nem szükséges megválaszolni.

A költségekről

- 78 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

A 2019. november 27-i (EU) 2019/2033 európai parlamenti és tanácsi rendelettel módosított, a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikke (1) bekezdése 1. pontjának a) alpontját

a következőképpen kell értelmezni:

egy vállalkozás csak akkor tartozik az e 4. cikk (1) bekezdésének 1. pontja értelmében vett „hitelintézet” fogalmába, ha tevékenysége abból áll együttesen, hogy a nyilvánosságtól elfogadott betétekből vagy más visszafizetendő pénzeszközökből származó pénzeszközökkel nyújt hiteleket, amennyiben e betéteket vagy más, a nyilvánosságtól kapott pénzeszközöket hitel nyújtására szánják, anélkül hogy kizárható lenne, hogy hitelnyújtásra más forrásokból származó pénzeszközökből is sor kerül.

Aláírások